

Aan de gemeenteraad

IBAN NL02BNGH0285007076
KvK 09215649

Datum	Onderwerp
18 maart 2023	Spreidingswet- opvang en huisvesting vluchtelingen

Beste raads- en commissieleden,

Op 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen in werking getreden, beter bekend als de Spreidingswet (hierna zo genoemd). Alle gemeenten hebben een taak om vluchtelingen op te vangen en statushouders te huisvesten. Het college informeert u met deze raadsinformatiebrief over deze wet. Daarnaast informeren wij u over de actuele stand van zaken met betrekking tot opvang van vluchtelingen, de huisvesting van statushouders en de opvang voor Oekraïense ontheemden.

SPREIDINGSWET

Eerlijke verdeling van asielopvang

De Spreidingswet beoogt een betere spreiding van asielopvang over Nederland én stimuleert opvangplekken voor een langere periode. De wet heeft daarvoor twee middelen: belonen wat we extra goed doen, ingrijpen als we niet meewerken. Dat stimuleren gebeurt door een financiële bonus per extra opvangplek die de gemeente realiseert boven op de taakstelling en die minimaal 5 jaar beschikbaar is. Ook is er zo'n bonus voor bijzondere opvangplekken, zoals voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen of een handhaving- en toezichtlocatie. Als een gemeente niet meewerkt of de opgave niet haalt, kan de minister in het uiterste geval ingrijpen met een indeplaatsstelling. De minister van J&V huisvest de asielzoekers dan namens burgemeester en wethouders en op kosten van de gemeente.

Landelijk 96.000 asielopvangplekken nodig

Op 31 januari 2024 heeft het Rijk vastgesteld dat zij voor de komende twee jaar 96.000 asielopvangplekken nodig heeft. Deze plekken worden over de gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal en sociaaleconomische score (een welvaartsscore) van een gemeente. De aantallen per gemeente in de provincie Gelderland worden opgeteld en zo ontstaat de provinciale opvangopgave. Iedere twee jaar wordt opnieuw vastgesteld wat, op basis van een capaciteitsbesluit, de indicatieve verdeling van de asielopvang per gemeente is.

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

Verzenddatum van deze brief
18 maart 2024

Ons kenmerk
ZTG 10

mw. E. (Esther) Hermans
(026) 33 48 111
e.hermans@renkum.nl

Bijlage

Regionaal samenwerken voor provinciaal plan van aanpak

Vanaf 1 februari 2024 tot 1 november 2024 kunnen gemeenten (via de Regionale regietafels en/of Provinciale regietafel) met elkaar in overleg over de te realiseren taakstelling op basis van de indicatieve verdeling (taakstelling). Gemeenten bespreken op regionaal en provinciaal niveau op welke wijze zij invulling geven aan de verschillende opgaven voor de opvang van vluchtelingen en huisvesting van statushouders. Het is mogelijk om in overleg regionaal taakstellingen onderling uit te wisselen, mits uiteindelijk voldaan wordt aan de totale provinciale opgave. In Gelderland vindt dit gesprek in de eerste plaats via de zeven Regionale regietafels plaats.

Uiterlijk 1 november 2024 levert de provincie een plan aan de staatssecretaris aan waarin duidelijk wordt op welke wijze de provincie aan haar taakstelling gaat voldoen. In Gelderland is dit provinciaal plan een samenvatting van de zeven subregionale plannen. De Staatssecretaris heeft tot uiterlijk 31 december 2024 de tijd om deze plannen te beoordelen. Als het de gemeenten niet lukt om de gemeenschappelijke provinciale opgave in te vullen, kan de staatssecretaris gemeenten aanwijzen om opvangplekken voor asielzoekers te realiseren.



Consequenties van de Spreidingswet voor de gemeente Renkum

Renkum heeft de taak om 185 opvangplekken¹ voor vluchtelingen te realiseren, waarvan 16 plekken voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV). Voor de opvang van vluchtelingen in COA-locaties volgt uit de Spreidingswet dat gemeenten de taak hebben om duurzame opvangplekken te realiseren. Duurzaam betekent dat de plekken minstens 5 jaar beschikbaar moeten zijn. De huidige opvanglocaties in Renkum (AZC in Oosterbeek en het Fletcher Hotel Wolfheze) zijn voor een kortere duur beschikbaar. Om aan de opgave te voldoen gaan we onderzoeken waar we duurzame opvang kunnen realiseren. De Spreidingswet geeft de mogelijkheid om deze locaties met behulp van het COA te exploiteren, maar biedt ook ruimte voor exploitatie door de gemeente zelf.

Consequenties van de Spreidingswet voor subregio Arnhem

De provincie Gelderland moet 11.704 (duurzame) opvangplekken voor asielzoekers realiseren. In de subregio Arnhem² is afgesproken om samen op te trekken en waar mogelijke onderling afspraken te maken over de opgaven. Indien de bestuurders dat gezamenlijk willen, kunnen afspraken gemaakt worden over de subregio's heen. Initieel ligt het initiatief tot het behalen van onze regionale indicatieve opgave bij de subregio Arnhem.

¹ Volgens het capaciteitsbesluit van 31 januari 2024, behorend bij de Spreidingswet.

² Gemeenten subregio Arnhem: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Renkum, Rheden, Westervoort, Zevenaar.

STAND VAN ZAKEN OPVANG EN HUISVESTING IN RENKUM**Taakstelling Renkum**

Voor de gemeente Renkum geldt op dit moment de volgende taakstellingsopgave.

	Stand 31-12-2023	Taakstelling 2024	Realisati e 1-3- 2024	Verwachte realisatie 31-12-2024	Vershil	Taakstelling 2025
Asiel	100	185 Incl. 16 AMV	140 ¹ + 100 0 AMV	140 + 107 0 AMV	-45	185
Statushouders	-3	33 (1 ^e halfjaar) ²	0 ³	???	-36	onbekend
Oekraïne	154 ⁴	181	154	227	46	181

¹ Alleen de opvang van 140 nareizende familieleden telt volgens de criteria vanuit de Spreidingswet mee voor de taakstelling

² Voor Renkum geldt dat er alleen alleengaanden en alleengaanden die gezinshereniging hebben aangevraagd aan onze gemeente gekoppeld zijn.

³ Er zijn in 2024 wel statushouders verhuisd vanuit de tussenvoorziening naar een reguliere woning. Deze statushouders zijn in 2023 al meegeteld in de taakstelling.

⁴ Exclusief particuliere opvang

Het wordt (steeds) moeilijker om aan alle opgaven te voldoen. De taakstelling blijft fors en de kans dat deze nog verder stijgt, is reëel; de oorlog in Oekraïne duurt voort, het aantal asielzoekers is in 2023 met acht procent gestegen en er zullen nog veel nareizigers volgen.

Opvang vluchtelingen door het COA

In het AZC in Oosterbeek worden tot 1 februari 2025 100 asielzoekers opgevangen. Daarna sluit het AZC.

Nareizigers in hotel Fletcher Wolfheze

Vanaf 1 maart jl. vangt het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) 140 nareizende familieleden op in het Fletcher Hotel Wolfheze. De opvang duur is één jaar met een mogelijke verlenging van nog één jaar. Na een aantal checks, onder andere bij de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND), worden zij herenigd met het gezinslid dat al in Nederland een verblijfsstatus heeft gekregen. De nareizigers verblijven hier zo kort mogelijk, de exacte duur hangt met name af van het proces bij de IND in Zevenaar. Het COA ondersteunt en begeleidt de nareizigers tijdens hun verblijf.

Huisvesting statushouders

Op dit moment wonen er 6 statushoudergezinnen in Wolfheze (in totaal 53 statushouders). Een aantal gezinnen heeft inmiddels een reguliere woning toegewezen gekregen. Ook de gemeente Zevenaar heeft een woning in gebruik, gemeente Rheden volgt binnenkort. Door realisatie van de tussenvoorziening heeft Renkum haar taakstelling in 2023 voor huisvesting van statushouders kunnen halen. Het vinden van passende huisvesting voor de grote gezinnen die wonen in de tussenvoorziening blijft een lastige opgave. Daarom wachten we niet tot het einde van 2024 maar verhuizen we de gezinnen op het moment dat een passende woning beschikbaar komt.

Onvoldoende geschikte woningen voor statushouders beschikbaar

Wij hebben dit jaar nog geen passende woning aan nieuwe statushouders kunnen aanbieden. Voor de huisvesting van statushouders geldt dat er een grote mismatch is tussen de beschikbare sociale huurwoningen en de te huisvesten statushouders, meestal alleengaanden of juist grote gezinnen (meer dan 7 personen). Dit stelt de gemeente en de woningcorporatie voor de opgave om voor de statushouders passende huisvesting aan te bieden. Passend bij de levensfase, gezinssituatie en de

leefsituatie van de statushouders. Daarbij speelt dat de draagkracht en de draaglast van wijken door de huisvesting van statushouders onder druk kan komen. En dat de gemeente geen beschikbare grondposities heeft om passende woningen te realiseren. Samen met de corporatie onderzoeken we mogelijkheden zoals deelwonen: het delen van een woning door maximaal vier alleenstaande statushouders en/of jonge starters. Deze manier van wonen kan passend zijn de levensfase en leefsituatie van statushouders. Andere opties die worden onderzocht zijn doorstroomwoningen en aanpassen van woningen om deze geschikt te maken voor grote gezinnen. Bij de verschillende mogelijkheden kijken we naar haalbaarheid, kosten, nodige (extra) inzet op woonbegeleiding. Hierbij hebben we aandacht voor evenwicht met het totaal aantal woningzoekenden in Renkum.

Opvang ontheemden uit Oekraïne

Op dit moment worden circa 175 mensen uit Oekraïne in Renkum opgevangen. We bieden gemeentelijke opvang in Het Schild (27, Wolfheze), de voormalig StayOkay (100, Doorwerth) en in een aantal huizen in Wolfheze (27)³. In de particuliere opvang (POO) verblijven 25 Oekraïense ontheemden. Er kloppen nog steeds mensen uit Oekraïne in de gemeente Renkum aan voor opvang. Landelijk, en ook in Renkum, zijn de opvanglocaties vrijwel volledig bezet. Dit betekent dat er een voortdurende vraag naar opvang van Oekraïners is.

Voor de opvang van de Oekraïners geldt dat alle opvangmogelijkheden tijdelijk zijn. De huizen in Wolfheze zijn beschikbaar tot eind 2024 en de opvang in de voormalige StayOkay kunnen we verlengen tot 1 februari 2026. Het streven is de nieuwe locatie in Oosterbeek vóór 1 oktober 2024 gereed te hebben. We kunnen hier in ieder geval tot 4 maart 2026 Oekraïne-opvang bieden. Of zoveel langer als vanuit de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne (die nog moet worden bekrachtigd) mogelijk gemaakt wordt.

We ondersteunen de Oekraïners naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Dit betekent dat het overgrote deel van de mensen werkt en dat de kinderen naar school gaan. Een deel van de Oekraïners voert hun eigen huishouden en volgt taallessen. Zij wonen zelfstandig in een woning, bij particulieren of in een gemeentelijke opvang. In de huidige gemeentelijke opvang StayOkay wonen ze met meerdere, soms hen onbekende, mensen in een gemeentelijke opvanglocatie en delen soms het sanitair, de keuken en een slaapkamer. De nog te realiseren opvang voorziet wel in een eigen keuken, slaapkamer en sanitair.

Eigen bijdrage

Het Rijk heeft het voornemen om de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) per april 2024 aan te passen. Hierdoor wordt het mogelijk wordt een eigen bijdrage aan Oekraïners te vragen voor de opvang.

Derdelanders

Derdelanders zijn vluchtelingen uit Oekraïne met een andere nationaliteit dan de Oekraïense. Deze vluchtelingen vielen tot 5 maart 2024 onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming en hadden daarmee recht op verblijf in een gemeentelijke opvang. Het COA gaat alle derdelanders die asiel hebben aangevraagd opvangen. De derdelanders die geen asiel hebben aangevraagd moeten terugkeren naar het land van herkomst. In Renkum hebben zeven derdelanders asiel aangevraagd. Zij zijn verhuisd naar het AZC in Oosterbeek om daar hun procedure af te wachten.

³ Omdat de druk op de Oekraïne-opvang hoog blijft en er in de gemeentelijke opvang weinig mogelijkheden zijn voor (grotere) Oekraïense gezinnen gebruiken we deze woningen voor Oekraïense gezinnen tot zo lang dit mogelijk en gewenst is.

Onderwijs en gezondheid

De opvang van Oekraïners en de statushouders die in onze gemeente komen wonen geven druk op onze onderwijs- en gezondheidsvoorzieningen. We hebben hierover regelmatig afstemming met het primair onderwijs (taalklassen) en het voortgezet onderwijs (ISK-klassen). En we onderzoeken samen met de huisartsen op welke wijze zij ondersteund kunnen worden om de extra zorg voor Oekraïense ontheemden op te kunnen vangen.

We houden u op de hoogte

We houden er rekening mee dat de toestroom van Oekraïense ontheemden voortduurt, dat ook de asielstroom blijft toenemen en dat het aantal statushouders toeneemt. We verwachten dat het COA voorlopig niet in staat is de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne op zich te nemen zoals eigenlijk de bedoeling is. Daarvoor is de problematiek in de reguliere asielketen te groot. Als gemeente blijven we dus voorlopig aan zet voor de opvang van al deze ontheemden. Daarbij zijn we realistisch: we doen wat we kunnen, zijn flexibel en houden oog voor balans in samenleven in onze gemeente. Zodra er ontwikkelingen zijn die van belang zijn voor de opvang van vluchtelingen, wordt u daarover geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM

de secretaris,



M.J.J. (Marcel) Wagener

de burgemeester,



A.M.J. (Agnes) Schaap